

Ik weet niet of de naam van Franciscus Junius u iets zegt. Hij stamde uit een aristocratisch geslacht, was een eminent geleerde, studeerde bij Calvijn in Geneve, werd eerst hoogleraar in Heidelberg, later in Leiden, waar hij in 1602 overleed. In zijn studententijd verloor hij door het lezen van de klassieken zijn geloof en werd overtuigd atheïst. Toen hij eens een paar dagen thuis was, had zijn godvrezende vader een Grieks NT in zijn kamer op tafel gelegd. Op een dag was hij op zijn kamer en sloeg gedachteloos dat NT open bij Johannes 1:

In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God.

‘Ik werd’, zei hij later, ‘onder het lezen zo aangegrepen, dat de goddelijkheid van de inhoud en de majesteit van de woorden zich met een onweerstaanbare kracht aan mij opdrongen. Mijn hele lichaam beefde, mijn geest was ontzet en ik was de hele dag tot in het binnenste van mijn ziel zo getroffen, dat ik nauwelijks tot mijzelf kon komen en niet meer wist waar ik was. Heere, mijn God, Gij hebt U in uw oneindig meedogen aan mij gedacht en het verdwaalde schaap weer bij de kudde teruggebracht.’¹

Wat gebeurde daar? De jonge Junius ervoer iets van wat Paulus aanduidt met ‘de schrik des Heeren’. Daar wil ik vanmorgen bij stilstaan. Wat heeft dat ons te zeggen. Persoonlijk en als mensen die geroepen zijn tot het ambt.

‘Wij dan, wetende de schrik des Heeren.’ Dat woordje *dan* verwijst naar de aangrijpende woorden van het voorgaande vers: Want wij allen moeten geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus, opdat een ieder wegdrage, hetgeen door het lichaam geschiedt, naardat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad.

De schrik des Heeren heeft dus te maken met Gods rechterstoel, met oordeel en met gericht. Zonder de ernstige realiteit van het laatste gericht wordt het Evangelie iets overbodigs. In de Handelingen zien we dat Paulus zijn evangelieverkondiging altijd inzet het komende gericht. Op de Areopagus, je zou het kunnen vergelijken met het praatprogramma van Jeroen Pauw, opent hij de discussie met de mededeling dat God een dag gesteld heeft, op welke Hij den aardbodem rechtvaardig zal oordelen, door een Man, Dien Hij daartoe aangesteld heeft.

Als stadhouders Felix, een geïnteresseerde agnost, hem uitnodigt hem iets over zijn geloof te vertellen, zijn de eerste thema's die hij in het missionaire gesprek aansnijdt: rechtvaardigheid, matigheid en het toekomstige oordeel.

Het Evangelie wordt door Paulus altijd in verband gebracht met de toorn van God. Jezus is de Zaligmaker die verlost van de toekomstige toorn, 1 Thes. 1:10.

Voor Paulus was het gericht een voortdurende werkelijkheid bij alles wat hij sprak en deed. Hij wist zich altijd in de tegenwoordigheid van die God, aan Wie hij eenmaal rekenschap zou moeten afleggen. In de Tweede Corinthe-brief komen we dat steeds tegen, 2:17:

¹ Fr. W. Cuno, *Franciscus Junius*, 1891, 9-10

Want wij dragen niet, gelijk velen, het Woord Gods te koop, maar als uit oprechtheid, maar als uit God, in de tegenwoordigheid Gods, spreken wij het in Christus.

In 4:2:

Wij wandelende niet in arglistigheid, noch vervalsen het Woord Gods, maar maken onszelf door de openbaring der waarheid aangenaam bij alle gewetens der mensen, in de tegenwoordigheid Gods.

En in hoofdstuk 5:10 verwijst hij opnieuw naar het oordeel. En in 12:19:

Wij spreken in de tegenwoordigheid van God in Christus.

Die God, aan wie ik eenmaal verantwoording schuldig ben voor mijn persoonlijke leven en mijn ambtelijke leven. De nieuwtestamenticus Floor schrijft in zijn boekje *Het gericht van God volgens het Nieuwe Testament*:

Het evangelie van Jezus Christus is zonder enige twijfel een zeer blijde boodschap. Maar in deze blijde boodschap moet toch ook altijd het oordeel dat komt, meeklinken. Dat is een bijbelse resonans.'

Wij dan, wetende de schrik des Heeren. Paulus zegt: Ik weet uit eigen ervaring wat het is om voor de Heere te vrezen. Dat gericht, dat oordeel, is in mijn leven een werkelijkheid geworden. Dan denken wij natuurlijk gelijk aan wat er voor de poorten van Damascus is gebeurd. 'Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij. Ik ben Jezus, die gij vervolgt.' Daar werd Paulus door God gedagvaard. Voor Gods gericht gesteld. Daar stond Paulus oog in oog met een heilig en rechtvaardig God. Daar is Paulus gestorven. Om te gaan leven.

Maar nu staat het hier niet in het enkelvoud, maar in het meervoud: wij weten van de schrik des Heeren. Bij die *wij* zouden we kunnen denken aan 19, daar noemt hij ook zijn mededienaren Timotheus en Silvanus. Zij wisten blijkbaar ook van die schrik des Heeren.

Wat Paulus daar voor de poorten van Damascus meemaakte is blijkbaar geen unieke Paulus-ervaring. Die schrik des Heeren is blijkbaar iets waar iedere evangelieprediker iets van weet, iets van heeft doorgemaakt. Hoe zou ik andere mensen bewogen kunnen bewegen tot het geloof, als ik zelf niet iets heb doorleefd van de grote nood, die ontzagwekkende werkelijkheid van de toorn God die op ons allen rust:

Want de ganse wereld is verdoemelijk voor God.

Het is een kenmerk van allen die God in hun leven hebben ontmoet, dat ze voor die God hebben gebeefd en gevreesd en met een diep ontzag voor Hem waren vervuld.

-Als de Heere Mozes ontmoet bij de brandende braambos: *En Mozes verborg zijn aangezicht, want hij vreesde God aan te zien.*

-Als Hij aan Jozua verschijnt: *Ik ben de Vorst van het heir des HEEREN: Ik ben nu gekomen! Toen viel Jozua op zijn aangezicht ter aarde en aanbad Hem.*

-Als Jesaja God in Zijn heerlijkheid aanschouwt, roept hij het uit: wee, mij, want ik verga.

-Daniël zegt: *Hoe kan de knecht mijns Heere spreken met mijn Heere? Want wat mij aangaat, van nu af bestaat geen kracht in mij, en geen adem is in mij overgebleven.*

-En als Christus op Patmos aan Johannes verschijnt; Johannes, de discipel die Jezus liefhad: *toen viel ik als dood aan Zijn voeten.*

Allemaal mensen die wisten van de schrik des Heeren. De ernst en de realiteit van het gericht. De werkelijkheid van het oordeel. Nee, het gaat niet om angst. Maar wel om voor die hoge God vervuld te zijn met eerbied en ontzag. En met diepe ootmoed, want ik sta altijd voor Hem als een schuldige, onwaardige zondaar.

Deze schrik des Heeren is niet strijdig met het gegeven dat God liefde is. Ze horen onlosmakelijk bij elkaar. Het één sluit het ander niet uit. De Hebreëenschrijver, die zo rijk en ruim over het priesterlijk werk van Christus schrijft, en die zo hartelijk uitnodigt en zelfs aandringt om met vrijmoedigheid toe te gaan tot de troon der genade, ziet het niet als een tegenstrijdigheid om tegelijk zijn medegelovigen voor te houden:

Want onze God is een verterend vuur, 12:29.

De schrik des Heeren. Letterlijk staat er: de vreze des Heeren. En nu weten we allemaal dat dat niet te maken heeft met angst. Die voorstelling heeft reeds al te veel schade aangericht. De vreze des Heeren houdt in: de Heere dienen, Hem uit liefde gehoorzamen, een leven in dankbare navolging.

Toch is het schadelijk en zelfs onbijbels als we geen aandacht vragen voor het element van schrik en ontzag voor Gods geduchte majesteit en heerlijkheid. Dan krijgen we een gladgestreken Godsbeeld. Een God die binnen onze menselijke verhoudingen past. Een humane, verburgerlijkte God. Voor wie we beleefd achting en respect hebben. Maar meer ook niet.

Maar Hij is de gans Andere. Niet ten onrechte aangeduid als een mysterium tremendum et fascinans, een geheimenis dat ons doet huiveren en ons tegelijk aantrekt.

Psalm 2 zegt: *Dient de HEERE Hoe? met vreze. En verheugt u ... Hoe? met beving.*

Psalm, 96: Aanbidt de HEERE in de heerlijkheid des heiligdoms; schrikt voor Zijn aangezicht, gij ganse aarde.

Jes. 66:2: Op deze zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor Mijn woord beeft.

In het Nieuwe Testament is het Christus zelf die tegen Zijn discipelen zegt:

Ik zal u tonen, Wien gij vrezen zult: vreest Dien, Die, nadat Hij gedood heeft, ook macht heeft in de hel te werpen; ja, Ik zeg u, vreest Dien!

Zelfs in de hemelse heerlijkheid blijft die vrees en dat ontzag. De zangers aan de glazen zee zingen: *Wie zou U niet vrezen, Heere, en Uw Naam niet verheerlijken? Want Gij zijt alleen heilig.*

En zo schrijft Paulus het hier in de Tweede Corinthe-brief:

Wij dan wetende de schrik des Heeren.

Maar ik heb er mijn grote zorgen over of er nog een besef van deze dingen werkelijk in de gemeente leeft. En dan kunnen er allerlei oorzaken genoemd worden: afnemend transcendentie-besef, democratisering, desacralisering, moderniteit. Maar zou ook niet een belangrijke oorzaak bij de voorgangers, dus: *bij ons* gezocht moeten worden? Hoe kunnen we verwachten dat de gemeente weet heeft van de schrik des Heeren, als wij als voorgangers er geen weet van hebben? Zoals Paulus er wel weet van had.

Toen Luther op de Wartburg zat, kwamen er dopers naar Wittenberg, de Zwickauer profeten. Ze spraken over allerlei bijzondere openbaringen en gaven hoog op van hun geestelijk leven. Melancton was er diep van onder de indruk, maar had tegelijk hier en daar zijn aarzelingen. Hij schreef naar Luther wat hij er mee aan moest. Luther schreef terug:

Om te onderzoeken wat voor het geest het is, waarop ze zich beroepen: vraag eens of deze lieden de geestelijke benauwdheden en goddelijke geboorteweeën hebben doorgemaakt, of ze door dood en hel zijn heengegaan. Als zij zeggen dat het bij hen allemaal glad en kalm en stichtelijk is toegegaan, moet je ze niet vertrouwen, al zouden ze zelfs beweren dat ze in de derde hemel zijn opgetrokken. Ze missen immers het teken van de Zoon des mensen: het kruis. Dat is een onbedrieglijke christelijke proefsteen en een betrouwbare onderscheider der geesten.

Wil je weten waar, wanneer en hoe God met mensen spreekt? Luister: Hij brak al mijn beenderen als een leeuw, Jesaja 38:13; Ik ben verstoten van voor Uw ogen, Psalm 31:23; Mijn ziel is vol van ellende en mijn leven is nabij de hel, Psalm 88:4. De goddelijke majesteit (zoals zij Hem noemen), spreekt niet zo direct dat een mens Hem zou zien. Veeleer geldt: Geen mens zal Mij zien en leven, Exodus 33:20. Zelfs een glimp van Zijn spreken, van Zijn woorden kan onze natuur nog niet verdragen. Daarom spreekt Hij door mensen tot ons, want niemand van ons zou het kunnen verdragen als Hij zelf tot ons zou spreken.

Het is duidelijk: voor Luther was een belangrijk kenmerk voor het geroepen zijn of ze iets wisten van de schrik des Heeren. Als ze daar niet van wisten waren het in Luthers ogen geestelijke charlatans.

Broeders, wat weten wij daarvan? Hebben wij weleens gebeefd en gevreesd voor God? Zijn wij vervuld met een diep ontzag voor God en vrezen wij Zijn toorn. Het is juist voor theologen een groot gevaar dat zij met hun theologische concepten God hebben

gedomesticeerd. Handelbaar gemaakt. En de schrik des Heeren is dan niet veel meer dan een schamele pro memorie post.

Charles Simeon, vriend van John Newton, hoogleraar in Cambridge, waarschuwde zijn vrienden:

Het geestelijk leven van mijn tijd, ook in de prediking van godvruchtige predikanten kent niet zoveel heilig, eerbiedig ontzag voor God als ik wel zou wensen. De gemakkelijkerheid en vanzelfsprekendheid waarmee men in het algemeen tot God nadert, mist naar mijn mening teveel het besef dat men als schepsel, als zondaar, staat voor God. Ik wil de vreugde niet onderwaarderen, maar ik ben wel argwanend wanneer het niet is vermengd met de diepste nederigheid en verbrokenheid. God heeft gezegd dat Hij een gebroken en verslagen hart niet zal verachten.

Meer dan een eeuw later waarschuwde the Doctor, Lloyd Jones, zichzelf en zijn vrienden gewenning en vanzelfsprekendheid, een valkuil bij uitstek voor theologen. Hij zegt:

Wij zijn vaak zo gerust; we zijn geestelijk zo fit en gezond. Maar de nieuwtestamentische christen is ootmoedig en nederig, verbroken van hart en beeft voor Gods Woord. Hij dient God met 'reverence and godly fear', Hebr. 12:28. En hij werkt zijn zaligheid met vreze en beven. My friends, don't forget: he is the Holy One.

Paulus, en al Gods heiligen, is altijd iets van die heilige schrik bijgebleven. God blijft God. Wat is het nut en wat is de zegen, als ons iets van die schrik des Heeren bijblijft? Ik wil 4 dingen noemen.

1. In de eerste plaats doet een levend besef van de schrik des Heeren ons voortdurend de toevlucht nemen tot Christus. Omdat wij in onszelf, ook na ontvangen genade, zondaars blijven. En wij elke dag weer verzoening nodig hebben. Zeker is het waar wat Paulus in Romeinen 8 met een vast vertrouwen mag geloven, dat er geen verdoemenis is voor degenen die in Christus Jezus zijn. Maar dat wil niet zeggen dat er niets verdoemelijks in hen is. Dat is er maar al te veel. En hoe dichter we bij de Heere leven, hoe meer we dat gaan zien. Meer genade geeft meer ontdekking, meer verootmoediging, een steeds dieper besef van de noodzaak om ieder keer weer tot het bloed der verzoening de toevlucht te nemen. Wij komen de zonde in dit leven nooit helemaal te boven. Elke dag zondigen wij weer. Ook aan de allerbeste werken der heiligen kleven gebreken. DL 5.2 zegt:

Hetwelk hun gestadige oorzaak geeft om zich voor God te verootmoedigen, hun toevlucht tot de gekruisigde Christus te nemen, het vlees hoe langer hoe meer door den Geest des gebeds en heilige oefeningen der godvruchtigheid te doden, en naar het eindperk der volmaaktheid te zuchten, totdat zij van dit lichaam des doods ontbonden zijnde, met het Lam Gods in de hemelen zullen regeren.

Wij komen Romeinen 7:14 nooit voorbij. Wij blijven altijd zondaren, die altijd weer op genade en verzoening zijn aangewezen. Het heeft me diep aangegrepen toen ik een enkel jaar geleden las over een onderzoek naar 200 preken uit de Gereformeerde Bondskringen. Uit dat onderzoek bleek dat bij maar liefst 90%, u hoort het goed: in 90% van de onderzochte preken

kwam de verzoening niet of terloops aan de orde. Dat was blijkbaar een gepasseerd station. De preken bestonden voor het grootste deel uit exegese en wat moraliserende opmerkingen.

Dat is uitermate ernstig. Want dan zijn we ongemerkt in de vrijzinnigheid beland. Als het kruis en de verzoening niet meer het hart en het merg van onze prediking zijn. En laten wij ons niets verbeelden, die tendens gaat onze gemeenten ook niet voorbij. Ook onder ons bespeur ik soms bij jongeren en ouderen ik zou bijna zeggen: een bepaalde verveling of zelfs irritatie als de vergeving der zonde ter sprake komt. Dat weten we nu wel. En daar klinkt eigenlijk in door: dat hebben wij niet meer nodig. Dat stadium zijn wij voorbij. Dat heeft, naast allerlei andere factoren ook hiermee te maken dat we weinig meer weten van de schrik des Heeren. Een gladgestreken Godsbeeld.

Wij dan, wetende den schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof.

Broeders, zou het kunnen dat dit in de gemeente weinig leeft, omdat het bij ons als voorgangers weinig leeft? Omdat die ernstige werkelijkheid te weinig onze prediking doortrikt: *Onze God is een verterend vuur.* Nogmaals: het gaat hier niet om angst, maar wel om een diep besef dat wij buiten Christus geen ogenblik voor God kunnen bestaan. Een besef van de hoogheid en de majesteit Gods. Als deze notie in het vergeetboek raakt, verdwijnt op termijn Christus en de verzoening onherroepelijk uit de prediking.

Paulus wekt de gemeente van Thessalonica op om de wederkomst van Christus te verwachten,

Jezus, Die ons verlost van de toekomstige toorn.

Zij mochten weten van de toorn verlost te zijn, toch blijft Paulus in de tegenwoordige tijd schrijven: die ons verlost van de toekomstige toorn. Als iets wat ook nog uitstaat. Iets van de schrik des Heeren blijft. Ik denk aan het sterfbed van de grote zendeling William Carey. Een van Gods grote heiligen. Een vriend vroeg hem hoe hij het maakte. Hij zei met een ernstige stem:

'Ik weet in Wie ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag.' Maar wanneer ik er aan denk dat ik weldra in Gods tegenwoordigheid zal verschijnen, en als ik denk aan al mijn zonden en ontelbare gebreken, dan beef ik. Meer kon hij niet zeggen, de tranen liepen over zijn wangen.

2. De schrik des Heeren. Wat voor nut is daar nog meer in gelegen? Als we weten mogen door het dierbare bloed van Christus verlost te zijn van het eeuwige verderf, zal dat een krachtige aansporing zijn voor het leven der dankbaarheid. En hoe meer we weet hebben van die schrik, hoe meer we Hem dankbaar zullen zijn. Als we steeds meer gaan zie uit hoe grote nood en dood we verlost zijn. En het is goed om daar iets van doorleefd te hebben, want des te hartelijker, vuriger en onvoorwaardelijker zal onze dankbaarheid jegens de Heere zijn.

Het is niet uit te zeggen wat het is om voor eeuwig verloren te gaan. Wat een ontzettende verschrikking dat is. Maar in dezelfde mate zal dan ook de verwondering en de vreugde zijn

over die wonderbare genade die mij van zo'n onzegbaar verderf heeft willen verlossen. Denk aan Ps. 116:

De banden des doods hadden mij omvangen, en de angsten der hel hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenis.

Wat een nood en angst. En toen dat eeuwige wonder, dat Heere Zich ontfermde. Toen riep David in verwondering uit:

Wat zal ik den HEERE vergelden voor al Zijn weldaden aan mij bewezen?

Nooit is mijn dank groot genoeg. Ik blijf altijd een schuldenaar aan vrije genade. Whitefield schreef op zijn veertigste verjaardag aan een vriend:

Het liefst zou ik deze hele dag doorbrengen in verootmoediging en gebed. Ik ben vandaag veertig jaar geworden. Wat heb ik me te schamen, wat heb ik me te schamen. Hoe weinig heb ik voor Jezus gedaan. O, dat mijn hoofd water ware. O, dat mijn ogen springaders van tranen waren. Hoeveel genade, hoe oneindig veel genade heb ik ontvangen. En wat heb ik er de Heere weinig voor teruggegeven. O, ik ben het onwaardig.

3. Het derde nut van de schrik des Heeren is dat het bewaart om te zondigen. Petrus spoort de christenen van Klein Azië aan, 1 Petrus 1:17:

En indien gij tot een Vader aanroept Dengene, Die zonder aanneming des persoons oordeelt naar eens iegelijks werk, zo wandelt in vreze den tijd uwer inwoning.

De Heere oordeelt onpartijdig, zonder aanzien des persoons. Petrus waarschuwt dat wij niet moeten denken dat, al mogen we weten door de Heere aangenomen te zijn, wij ons dan enige gemak kunnen veroorloven. Ons hier en daar wat meer ruimte veroorloven dan de Heere ons in Zijn Woord toestaat. Het komt allemaal niet zo krap, we zijn toch kinderen van God, en de Heere heeft toch onze zonden vergeven.

Tegen die gedachte komt Petrus in het geweer. Hij zegt: als je dat denkt, vergis je je. God oordeelt zonder aanzien des persoons. Hij haat de zonden in Zijn kinderen niet minder dan dat hij ze haat in de goddelozen. God oordeelt ieders werk. En als Zijn kinderen zondigen, zullen zij er niet minder om gekastijd worden.

En indien gij tot een Vader aanroept Dengene, Die zonder aanneming des persoons oordeelt naar eens iegelijks werk, zo wandelt in vreze den tijd uwer inwoning.

Vrees om te zondigen. Uit vrees om God te vertoornen en tegelijk vrees om Hem verdriet te doen. Die godvrezende Jozef, met de vrouw van Potifar: zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God? Dat zei Jozef niet uit angst, maar uit liefde.

Die vrees om te zondigen wordt verwoord in Spreuken 28:14: *Welgelukzalig is de mens, die gedurig vreest.* Kanttekening:

die oprecht bekeerd zijnde door ware eerbied die hij God toedraagt, Hem vreest te vertoornen, en voor ogen nemende de straffen, die den kwaden bereid zijn, zich in ootmoed en kinderlijke vreze naar de geboden Gods aanstelt, om niet verloren te gaan.

In Filippenzen 2:12 komen we hetzelfde tegen: *Werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven.* Als goede exegeten weet u dat het hier niet over de verlossing gaat, maar over het leven der dankbaarheid. Maar dat leven der dankbaarheid wordt wel geleefd met vreze en beven. Hoe zit dat?

Dat is, met een nederig gevoel van uzelf, en met grote en kinderlijke zorgvuldigheid, vrezende dat gij iets zou mogen doen of nalaten, waarmede gij God zoudt mogen vertoornen, of dat ter zaligheid hinderlijk zou mogen zijn.

Je zou mogen zeggen: de schrik des Heeren is een heiligende schrik. Het bevordert de afsterving van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens. O, dan kunnen we eigenlijk nooit genoeg vrezen. Ik denk aan een hymn van John Wesley:

*Lord, if thou hast bestowed
On me this gracious fear, - genadige vrees, een evangelische vrees
This horror of offending God,
O keep it always here.
O may I never grieve
My kind, long-suffering Lord!
But steadfastly to Jesus cleave,
And answer all his word.*

4. Verbonden met het voorgaande, dat de schrik des Heeren doet vrezen om te zondigen en bewaart om te zondigen, kan als vierde nut van de schrik des Heeren genoemd worden, dat het de vreugde in God en de blijdschap in het geloven niet overschaduwet en verdonkert, maar dat het juist die blijdschap bewaart en beschermt. Denk aan Psalm 119:165:

Die Uw wet beminnen, hebben grote vrede, en zij hebben geen aanstoot.

Het wandelen in de vreze des Heeren geeft vrede, vreugde en innerlijke blijdschap. Maar als wij Gods wet verlaten, als wij toegeven aan de zonde, aan ons vlees, dan raken we de blijdschap en de vrede kwijt. Als wij niet vrezen om te zondigen, als wij de schrik des Heeren even wat minder ernstig nemen, dan slaat de zonde toe. En dan raken we de blijdschap en de vrede kwijt. Dan raken we de vrijmoedigheid kwijt in het toegaan tot de troon der genade, want dan veroordeelt ons hart ons.

Maar de vreze des HEEREN is een springader des levens, zegt Spr. 14:27, om af te wijken van de strikken des doods.

Een springader: een bron, een fontein van leven, Galaten 6:16:

En zovelen als er naar dezen regel zullen wandelen, over dezelve zal zijn vrede en barmhartigheid, en over het Israël Gods.

De vreze des Heeren, de schrik des Heeren, overschaduwet dus onze blijdschap niet, maar zal juist onze blijdschap en vreugde beschermen en bewaren.

5. Als laatste nut van de schrik des Heeren zou ik willen noemen dat die vrees ons onbevreesd, moedig en standvastig maakt. Ons voor niets doet terugdeinzen. De nieuwtestamenticus Wayne Grudem zegt:

Deze vrees is geen bangheid, het drukt onze geest niet neer, maar heft haar juist op, want het verdrijft alle lagere vreesen en geeft de ware kracht en moed om alle gevaren tegemoet te treden, omdat we een goed geweten willen hebben en God willen gehoorzamen.

Paulus is levende illustratie van deze woorden. Omdat hij weet heeft van de ontzaglijke realiteit van de schrik des Heeren. Dat drijft hem om de mensen te bewegen tot het geloof. Ook al kost hem dit veel.

In het vorige hoofdstuk somt hij een hele catalogus aan lijden op. Hij wordt vervolgd, verdrukt, neergeworpen. Altijd de doding van de Heere Jezus in het lichaam omdragende. Want wij, die leven, worden altijd in den dood overgegeven om Jezus' wil. Hij had al die ellende gemakkelijk kunnen voorkomen. Daarvoor had hij maar één ding moeten laten: mensen niet meer bewegen tot het geloof. Dan had hij een comfortabel leven kunnen leiden als een geacht en gewaardeerd geestelijke. Maar dat ene kon hij nu net niet opgeven. Waarom niet? vanwege die schrik des Heeren:

Wij dan wetende de schrik des Heeren bewegen de mensen tot het geloof.

Die schrik verlamde hem niet. Integendeel, die dreef hem tot de grootste inspanningen. Maakte hem stoutmoedig en onverschrokken, zoals Grudem opmerkte. Hij vertraagde niet. In het licht van de schrik des Heeren was alles wat hij moest doorstaan maar een zeer lichte verdrukking.

Omdat wij niet aanmerken de dingen, die men ziet, maar de dingen, die men niet ziet; want de dingen, die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig.

Dat was de zegenrijke uitwerking van de schrik des Heeren. Dan willen we voor alles een goed geweten willen hebben en voor alles God willen gehoorzamen. Dan tellen mensen en omstandigheden en eigen belangen niet meer mee.

Dat was het geheim van Luther. Omdat hij wist van de schrik des Heeren kon hij alleenstaan in Worms. Zoals hij zelf zei: Omdat het veilig noch geraden is tegen het geweten te handelen. Luther wist zich verantwoordelijk tegenover God. En die wetenschap deed hem alle vrees overwinnen en alle gevaar trotseren.

Nog een voorbeeld waaruit blijkt dat de schrik des Heeren standvastig maakt en eigen belangen ondergeschikt maakt aan Zijn belangen is Jonathan Edwards. Als we denken aan de

vele teleurstellingen en beproevingen die hij heeft moeten verduren, lijkt zijn leven niet veel meer te zijn dan het verhaal van een mislukking. Maar Edwards zag het heel anders:

Ik handelde dwars tegen de alle wereldse belangen in, omdat ik bevreesd was om God te onteren.

Ik ga langzamerhand afsluiten. Om het met de woorden van Paulus te zeggen: wat is de nuttigheid van de schrik des Heeren? Vele, in alle manier. Ik heb vijf elementen genoemd: 1. het verbindt aan Christus, 2. bevordert het leven der dankbaarheid, 3. bewaart er voor om te zondigen, 4. bewaart onze vrede en blijdschap, 5. het geeft moed en kracht.

In het Grieks staat voor 'de schrik des Heeren' en 'de vreze des Heeren' één en hetzelfde woord. En uit de genoemde elementen blijkt ook wel dat ze dicht bij elkaar liggen. Het blijkt iets te zijn wat het hele christenleven doortrekt en daarom niet zonder schade verwaarloosd kan worden. Ik geef een wat langer citaat van de nieuwtestamenticus Grudem; hij zegt:

De vreze des Heeren is een bewijs dat een gemeente groeit in volwassenheid en Gods zegening ervaart. De vreze des Heeren is in het Nieuwe Testament altijd verbonden met groei in heiligheid.

'De Heere vrezen' is geen tegenstrijdigheid met 'de Heere liefhebben', en weten dat Hij ons liefheeft. Als dat waar was zouden we moeten zeggen dat de oudtestamentische gelovigen, die God vreesden, God niet liefhadden, wat duidelijk niet waar is. Of dat God hen niet liefhad, wat duidelijk niet waar is. Integendeel: de vrees om onze Vader te mishagen is juist een uitdrukking van de liefde die we tot hem hebben.

De vreze des Heeren is geen belemmering, maar juist onlosmakelijk verbonden met een verzekerde hoop op de zaligheid. Met geloof, liefde en geestelijke blijdschap.

Tot zover Grudem.

De schrik des Heeren/de vreze des Heeren. Wat is dat een heilzame, vruchtbare en zegenrijke genade. Hand. 9:31 tekent het ons met een pennenstreek:

De Gemeenten dan hadden vrede, en werden gesticht; en wandelende in de vreze des Heeren, en de vertroosting des Heiligen Geestes, werden vermenigvuldigd.

De Heere geve dat wij in onze persoonlijke leven en in het gemeentelven daar iets van mogen herkennen. Ik sluit af met de woorden van Petrus:

Indien gij tot een Vader aanroept Degene, Die zonder aanneming des persoons oordeelt naar ieders werk, zo wandelt in vreze den tijd uwer inwoning; Wetende dat gij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt uit uw ijdele wandel, die u van de vaderen overgeleverd is; Maar door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam.